

مدل حکمرانی آموزش عالی دیگر پاسخگوی نیازهای کشور نیست

سید محسن موسوی زاده عضو کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی، در گفت‌وگو با خبرنگار خانه ملت درباره حکمرانی دانشگاه‌ها در حل مسائل کشور، گفت: تجربه دانشگاه‌های موفق جهان نشان می‌دهد اصلاح ساختار حکمرانی آموزش عالی در گرو افزایش استقلال دانشگاه‌ها، بازنگری در نظام ارزیابی هیات علمی، چابک‌سازی فرآیندهای اداری و تقویت ارتباط دانشگاه، صنعت و جامعه است.

وی با تأکید بر اینکه مدل حکمرانی آموزش عالی ایران دیگر پاسخگوی نیازهای کشور نیست، افزود: زمان بازنگری اساسی در قوانین آموزش عالی فرا رسیده است. استقلال دانشگاه‌ها، نحوه سنجش و ارزیابی استادان و دانشجویان، فاصله گرفتن دانشگاه‌ها از نیازهای جامعه و سایر مسائل مرتبط، از مهم‌ترین چالش‌های آموزش عالی کشور به شمار می‌روند. این موضوعات به طور مستمر در جلسات کمیسیون آموزش با حضور وزیر علوم، معاونان این وزارتخانه و مسئولان دستگاه‌هایی همچون شورای عالی انقلاب فرهنگی مطرح می‌شود و بر ضرورت تصمیم‌گیری صحیح درباره آنها تأکید داریم.

مقاله‌محوری؛ آفت نظام ارزیابی دانشگاه‌ها است

نماینده مردم اهواز، حمیدیه، کارون و باوی در مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه دانشگاه‌های کشور باید از استقلال لازم برخوردار باشند و همگام با پیشرفت‌های علمی جهان حرکت کنند، افزود: سازوکارهای موجود در دانشگاه‌ها نیازمند اصلاح است؛ از نحوه پذیرش دانشجو گرفته تا شیوه آزمون‌گیری و ارزیابی دانشجویان؛ متأسفانه امروز ارزیابی‌ها بیش از اندازه بر تعداد مقالات متمرکز شده است، در حالی که در بسیاری از موارد حتی نگارش برخی مقالات نیز توسط خود افراد انجام نمی‌شود و به مؤسسات تهیه مقاله واگذار می‌شود.

گسست دانشگاه از صنعت و جامعه؛ چالشی جدی است

این نماینده مردم در مجلس دوازدهم با اشاره به فاصله گرفتن دانشگاه‌ها از نیازهای واقعی کشور، تصریح کرد: امروز در بسیاری از حوزه‌ها ارتباط دانشگاه با صنعت ضعیف شده و دانشگاه‌ها نتوانسته‌اند نیازهای جامعه را به‌درستی شناسایی و برای رفع آنها برنامه‌ریزی کنند. همان‌گونه که رئیس‌جمهور نیز بارها تأکید کرده‌اند، دولت باید از ظرفیت دانشگاه‌ها برای اداره کشور استفاده کند و دانشگاه‌ها در مدیریت کشور نقش‌آفرین باشند. تحقق این هدف مستلزم آن است که دانشگاه‌ها از سازوکارهای صحیح آموزشی، پژوهشی و پذیرش دانشجو برخوردار باشند تا بتوانند مسائل جامعه را شناسایی و برای آنها راهکار ارائه دهند.

استقلال مالی دانشگاه‌ها؛ تجربه‌ای که باید جدی گرفته شود

عضو کمیسیون آموزش مجلس ادامه داد: امروز در بسیاری از کشورهای پیشرفته، دانشگاه‌های بزرگ وابستگی مالی و مدیریتی مستقیمی به دولت ندارند و بخش قابل توجهی از منابع مالی خود را تأمین می‌کنند. همین استقلال، نقش مؤثری در توسعه علم، فناوری و پیشرفت کشورها داشته است. اگر دانشگاه‌های ما نیز بر اساس شناخت واقعی نیازهای کشور حرکت کنند، علاوه بر موفقیت علمی، از نظر اقتصادی نیز می‌توانند روی پای خود بایستند و نقش مؤثرتری در توسعه کشور ایفا کنند.

موسوی ادامه داد: همه این مسائل به همان نکاتی بازمی‌گردد که از سوی استادان دانشگاه و صاحب‌نظران

مطرح شده، کمیسیون آموزش نیز معتقد است باید از ظرفیت دانشمندان و استادان برجسته دانشگاه‌ها استفاده شود. این موضوعات بارها در جلسات کمیسیون بررسی شده، اما اکنون نیازمند مصوبات مشخصی هستیم تا پس از تصویب در کمیسیون، در صحن علنی مجلس به قانون تبدیل شوند.

آموزش عالی شکست نخورده، اما نیازمند اصلاحات جدی است

وی با تأکید بر اینکه نمی‌توان از تعبیر «شکست» یا «بی‌اعتمادی» درباره نظام آموزش عالی کشور استفاده کرد، اظهار داشت: واقعیت این است که شاید هیچ کشوری به اندازه ایران با این حجم از چالش‌های مختلف روبه‌رو نباشد. پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تشکیل شورای عالی انقلاب فرهنگی، نظام آموزش عالی وارد مرحله جدیدی شد و اکنون حدود ۴۷ سال از آن می‌گذرد. در تمام این سال‌ها کشور علاوه بر تحریم‌های اقتصادی، با محدودیت‌های علمی نیز مواجه بوده؛ با وجود این، اراده و استعداد جوانان ایرانی موفقیت‌های ارزشمندی را در عرصه‌های مختلف علمی رقم زده است. البته همچنان با سرعت پیشرفت علمی جهان فاصله داریم و لازم است تغییرات اساسی در ساختار آموزش عالی ایجاد شود تا بتوانیم همگام با تحولات جهانی حرکت کنیم.

دولت‌ها باید به دانشگاه‌ها اعتماد کنند

نماینده مردم اهواز، حمیدیه، کارون و باوی با بیان اینکه امروز دانشگاه‌های ایران در حل بحران‌هایی همچون آب، انرژی، جمعیت، مهاجرت نخبگان و بهره‌گیری از هوش مصنوعی نقش تعیین‌کننده‌ای ندارند، گفت: دولت‌ها باید به دانشگاه‌ها اعتماد کنند. مقام معظم رهبری در سال‌های گذشته همواره در دیدارهای متعدد با دانشجویان و دانشگاهیان بر ضرورت اعتماد به دانشگاه‌ها تأکید کرده‌اند. هر جا دولت‌ها از ظرفیت دانشگاه‌ها استفاده کرده‌اند، کشور به موفقیت رسیده و هر جا به دانشگاه‌ها کم‌توجهی شده، روند پیشرفت کند شده است. دانشگاه ظرفیت لازم را برای ارائه راهکار، طرح و برنامه در مسائل ریز و درشت کشور دارد و این ظرفیت باید فعال شود.

دانشگاه مسئله‌محور؛ تکلیف برنامه هفتم توسعه

عضو کمیسیون آموزش مجلس با اشاره به برنامه هفتم توسعه گفت: در پایان اجرای این برنامه باید هدف «دانشگاه مسئله‌محور» محقق شود. بر اساس برنامه تدوین‌شده، هم وزارتخانه‌ها و همچنین دولت در قبال اجرای این اهداف پاسخگو خواهند بود. جلسات نظارتی کمیسیون آموزش به صورت مستمر با هدف رصد مسائل کشور و مطالبه پاسخ از دستگاه‌های اجرایی برگزار می‌شود. با وجود شرایط خاص کشور و پیامدهای جنگ، فعالیت نظارتی مجلس متوقف نشده و تنها در پنج ماه گذشته بیش از ۶۰۰ جلسه نظارتی در کمیسیون‌های مجلس برگزار شده است.

هشدار نسبت به عقب‌ماندن ایران از رقابت علمی جهان

موسوی با هشدار نسبت به تأخیر در اصلاح حکمرانی آموزش عالی گفت: اگر فرصت بازطراحی حکمرانی آموزش عالی از دست برود، ایران طی یک دهه آینده جایگاه خود را در رقابت‌های علمی و فناوری منطقه و جهان از دست خواهد داد. دنیا با سرعت در حال پیشرفت است و اگر مسیر صحیح را انتخاب نکنیم، قطعاً از جهان عقب خواهیم ماند. هدف ما کسب جایگاه نخست علمی در منطقه و حضور در میان کشورهای پیشرو جهان است.

تجربه موفق کشورها باید مبنای اصلاحات قرار گیرد

این عضو کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس در پایان خاطرنشان کرد: هر جا برنامه‌ریزی دقیق و صحیح داشته‌ایم، موفق بوده و هر زمانی که کوتاهی یا تعلل کرده، از قافله پیشرفت عقب مانده‌ایم. بنابراین باید با مطالعه تجربه کشورهای پیشرفته و همسایه، اتکا به ظرفیت‌های داخلی و بهره‌گیری از فرصت‌های بین‌المللی، مسیر تحقق اهداف ترسیم‌شده برای نظام آموزش عالی کشور را هموار کنیم. /

یک قاضی